

Сергій Погребняк

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ГОТОВНОСТІ ДО ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ

У статті проаналізовано можливості формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної роботи. Запропоновано педагогічні умови, дотримання яких сприятиме ефективності даного процесу: організаційні (спрямованість навчально-виховного процесу на освоєння відповідних знань, умінь та навичок); технологічні (побудова системи формування готовності до правовиховної роботи на основі сучасних методів навчання, використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій; змістових (доповнення навчальних програм дисциплін загальнопрофесійного блоку; розробка курсу за вибором, який сприяє формуванню готовності до правовиховної роботи).

Ключові слова: правовиховна робота, майбутні інженери-педагоги, педагогічні умови, готовність.

Ефективність правовиховної діяльності – важливий показник правової культури, оскільки вона проявляється не тільки в результатах діяльності дослідників та законодавців, але й ефективної роботи педагогічних працівників.

Сучасна вітчизняна система освіти пред'являє особливі вимоги до професійної підготовки педагогічних кадрів в цілому й інженерів-педагогів зокрема. Висока соціальна значущість результатів їх діяльності, підвищення попиту на фахівців даного профілю зумовили необхідність пошуку нових форм вдосконалення їхньої професійної підготовки, формування у них готовності до правовиховної роботи.

Як показує сучасна практика готовність до даного виду діяльності науковцями оцінюється як недостатньо сформована, порівняно з західноєвропейськими зразками [3].

Крім того, звертаючи увагу на підготовку студентів до освітньо-виховної діяльності у закладах профтехосвіти взагалі (В. Жук, Є. Кравцова, Н. Пашкова, В. Петрович, В. Яровий та ін.) та до правовиховної діяльності зокрема (І. Козубовська, А. Нікітіна, В. Обухова, В. Оржеховська та ін.) науковці та практики майже не звертали увагу на підготовку до правовиховної діяльності саме майбутніх інженерів-педагогів.

Тому метою статті є визначення особливостей формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до правовиховної діяльності у професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ).

На основі аналізу технології формування правових знань, підготовки до правовиховної роботи та впровадження їх у практику сучасних

професійно-технічних та вищих педагогічних закладів освіти нами було визначено, що дана проблема комплексна і тому вона має вивчатись з врахуванням правознавчих і педагогічних аспектів.

Відповідно до кваліфікаційної характеристики інженер-педагог повинен бути підготовлений до викладацької, навчально-виховної, науково-методичної й організаційно-управлінської видів діяльності в системі установ вищої освіти. Виходячи з цього, фахівець цього профілю повинен володіти сукупністю спеціальних знань, широкою ерудицією та культурою, ясно бачити мету своєї професійній діяльності, володіти певними етичними якостями, мати фундаментальну наукову та практичну підготовку, в досконалому володіти своєю спеціальністю [1].

Оскільки навчання майбутніх інженерів-педагогів здійснюється у двох напрямках одночасно: технічному та педагогічному виникає проблема у впровадженні в таку систему підготовки до правовиховної діяльності. Це пояснюється тим, що саме викладачам спецпредметів та майстрам навчання у ПТНЗ доводиться проводити правовиховну діяльність серед учнів та організовувати взаємодію з їх родиною та сектором кримінальної міліції у справах дітей.

Наявність дефіциту знань серед випускників ВНЗ знань у першу чергу з правової теорії та практики виховання, знань правової педагогіки як фахової галузі, специфічної частини педагогічної науки, зумовлює у більшості випадків низьку ефективність правовиховної роботи.

Отже, у професійних технічних навчально-виховних закладах необхідно організувати таку систему правової освіти, яка б забезпечувала ефективну правовиховну діяльність. У зв'язку з цим важливе завдання полягає в тому, щоб визначити напрям розвитку, удосконалення змісту правової освіти та правового виховання майбутніх інженерів-педагогів та формування у них готовності до правовиховної роботи.

Відомо, що рівень правової свідомості учня залежить від його соціальних зв'язків, від рівня інтеграції в правову культуру суспільства і, в той же час, проведення з ним відповідної правовиховної роботи. З підвищенням рівня правовиховної роботи з учнями відбувається упорядкування правових знань та підвищується потреба в новій правовій інформації. З одного боку, варто підкреслити, що проведення правовиховної роботи – обов'язкова умова сформованості правової культури учнів, а з іншого – її результат.

Таким чином, наявність суперечності між необхідністю у підготовці майбутніх інженерів-педагогів до проведення правовиховної роботи та відсутністю відповідних аспектів у змісті їх підготовки до даного виду діяльності говорить про необхідність перегляду системи їх підготовки.

Узагальнюючи вищезазначене можна зробити висновок, що впровадження в систему підготовки майбутніх інженерів-педагогів методики, яка ґрунтується на органічній єдності і глибокому взаємозв'язку гуманізації і соціалізації, відкриває можливості для удосконалення змісту правової освіти, педагогічного процесу формування правової свідомості,

дозволить суттєво підвищити теоретичний рівень і практичну ефективність досліджень, спрямованих на виховання соціально зрілої, гармонійно розвиненої особистості.

Ефективність формування готовності до правовиховної роботи майбутніх інженерів-педагогів забезпечується реалізацією наступних груп педагогічних умов:

а) організаційних: спрямованість всього навчально-виховного процесу педагогічного навчального закладу на освоєння відповідних знань, умінь та навичок;

б) технологічних: побудова системи формування готовності до правовиховної роботи на основі сучасних методів навчання, використання інформаційних освітніх програм та засобів інформаційно-комунікаційних технологій;

в) змістових: переробка навчальних програм дисциплін загальнопрофесійного блоку з урахуванням сучасних вимог до рівня професійної підготовки інженера-педагога; розробка курсу за вибором, який сприяє формуванню готовності до правовиховної роботи.

На основі проведеного дослідження нами було розроблено спецкурс «Правовиховна робота в ПТНЗ», який є складовою варіативно-вибіркової частини навчального плану циклу дисциплін самостійного вибору студента.

Мета дисципліни:

– Усвідомлення студентами значущості та необхідності правовиховної роботи як органічної частини процесу виховання учнів в рамках сучасного демократичного суспільства;

– Оволодіння теоретичними та практичними основами використання різних сучасних методів правовиховної роботи як необхідної умови для ефективної діяльності майбутнього інженера-педагога.

Завдання дисципліни:

– формування знань про сутність, структуру, особливості процесу правовиховної роботи на різних вікових етапах та етапах навчання учнів ПТНЗ в межах аудиторної та поза аудиторної діяльності майбутнього інженера-педагога;

– вдосконалення методичної майстерності через оволодіння сучасними формами і методами виховання правової культури та формування правової свідомості;

– формування у студентів потреби постійного вдосконалення своєї методичної майстерності.

Спецкурс «Правовиховна робота в ПТНЗ» є важливою складовою підготовки майбутніх інженерів-педагогів та має інтегрований характер, оскільки для успішного її опанування студентам необхідні знання з таких дисциплін як «Правознавство» та «Право інтелектуальної власності».

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

– основи наукової організації праці інженера-педагога в галузі

- правового виховання;
- методичні ідеї провідних фахівців в даній області;
- форми і методи правового виховання в процесі навчальної діяльності та позанавчальної роботи;
- психологічні особливості формування правосвідомості неповнолітніх;
- види сучасних моделей правового навчання і виховання;
- особливості методики проведення правовиховної роботи;
- специфіку організації правовиховної роботи на різних рівнях освіти;
- особливості технологій правовиховної роботи;
- методи вивчення ефективності правового виховання;

Вміти:

- проводити аналіз і давати обґрунтовану оцінку програмами, підручниками, посібниками, дидактичним матеріалами, призначеним для навчання виходячи з реалізації ними виховних завдань;
- обґрунтовано відбирати раціональні методи та засоби правовиховної роботи;
- розробляти зміст правовиховної роботи на різний термін (тиждень, місяць, рік) з урахуванням специфіки групи;
- здійснювати діагностику досягнутих результатів правовиховної роботи;

Володіти навичками:

- організації та методики проведення правовиховної роботи;
- діагностики результатів правовиховної роботи;
- аналізу та експертизи засобів правовиховної роботи.

На вивчення дисципліни передбачено 32 аудиторних годин, у тому числі 14 год. лекційних, 18 год. – практичних занять, 12 год. – на індивідуальну роботу і 10 год. – на самостійну.

Розподіл навчального часу між окремими розділами спецкурсу:

Лекційна частина спецкурсу складається з наступних тем:

1. Теоретичні основи організації та проведення правовиховної роботи.
2. Характеристика правовиховної роботи.
3. Особливості організації та проведення правовиховної роботи учнів ПТНЗ.
4. Використання технічних засобів та інформаційно-комунікаційних технологій під час правовиховної роботи.
5. Правовиховна робота з учнями ПТНЗ під час навчальної діяльності.
6. Організація позааудиторної та позанавчальної правовиховної роботи.
7. Взаємодія ПТНЗ, сім'ї і сектора кримінальної міліції у справах дітей під час правовиховної роботи.

№	Розділ	Семестр	Кількість годин						Форма контролю
			Загальний обсяг	Аудиторні			Індивідуальна робота	Самостійна робота	
				Всього	Лекції	Практичні			Залік
1	Загальні питання організації та проведення правовиховної роботи	7	20	14	6	8	4	2	–
2	Правовиховна робота під час навчальної діяльності	7	15	8	4	4	4	3	–
3	Правовиховна робота у позанавчальної діяльності	7	19	10	4	6	4	5	–
Всього			54	32	14	18	12	10	+

До практичних робіт входять наступні теми:

1. Дослідження особливостей проведення правовиховної роботи в теорії та практиці.
2. Особливості організації та проведення сучасної правовиховної роботи в ПТНЗ.
3. Аналіз сучасних підручників з права з точки зору їх правовиховного потенціалу.
4. Аналіз правовиховної діяльності ПТНЗ.
5. Методика проведення правовиховного заняття (4 год.).
6. Підготовка та проведення позааудиторного заходу з правовиховної роботи.
7. Розробка тематичного плану проведення позакласних заходів правовиховної характеру на навчальний рік для учнів ПТНЗ.
8. Розробка правовиховного заходу для батьків учнів ПТНЗ.

Важливою умовою ефективності формування готовності до правовиховної роботи майбутнього інженера-педагога є самостійна робота студентів, що передбачає завдання, що носять пошуковий-дослідницький характер наукового пошуку – виконання індивідуальних дослідницьких завдань. Самостійну роботу студентів необхідно проводити з метою фундаментального вивчення теоретичних положень, надбання студентами навичок вирішення педагогічних завдань [2].

В процесі самостійної роботи студенти обмінюються інформацією, яка сприяє поглибленню знань та вмінь з професійної діяльності, розширюються знання в галузі правовиховної роботи.

Впровадження розробленого спецкурсу слід проводити цілеспрямовано та систематично з метою формування у майбутніх інженерів-педагогів готовності до правовиховної роботи як з учнями і їх батьками, так і сектором кримінальної міліції у справах дітей в умовах аудиторного навчання, і в позааудиторній діяльності.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у поглибленні наукових уявлень про групи педагогічних умов формування у майбутніх інженерів-педагогів готовності до правовиховної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каньковський І. Є. Інженерно-педагогічна діяльність та її складові [Електронний ресурс] / І. Є. Каньковський // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2008. – № 21. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2008_21/08kieatc.PDF.
2. Радченко А. Є. Професійна компетентність учителя / А. Є. Радченко. – Х. : Вид. група «Основа», 2006. – 126 с.
3. Ткачова Н. О. Програма та методичні рекомендації з правового виховання школярів у позакласній роботі / Н. О. Ткачова, А. А. Булда. – К. : Радянська школа, 1981. – 61 с.